

ยุทธศาสตร์ "สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศไทย" พันธภาวะวิกฤต

(วิกฤตชาติ ๒๕๖๓ ส่งสัญญาณการสิ้นสุดของการเมืองยุคเก่า เริ่มต้นการเมืองยุคใหม่)

โดย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ประเวศ วะสี
ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

๑.

วิกฤตชาติ ๒๕๖๓ คือจุดบรรจบสมทบด้วยโควิด

วิกฤตชาติ ๒๕๖๓ เป็นวิกฤตใหญ่ ที่วิกฤตทุกชนิดมาบรรจบกัน และกระหน่ำซ้ำด้วยโควิด-19 คือทั้งวิกฤตความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การขาดความเป็นธรรม วิกฤตเศรษฐกิจ ที่เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลกที่ฟิสิกการ โกลาหลและผกผันง่าย วิกฤตสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ วิกฤตทางการเมือง สภาพสังคมเศรษฐกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจริงตามธรรมชาติ ทำให้โควิด-19 ระบาดทั่วโลก และโรคแบบนี้ยังจะระบาดซ้ำแล้วซ้ำเล่าถ้ายังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง โควิด-19 คือกลไกของธรรมชาติที่มาทำให้มนุษย์ต้องปรับตัว ความจริงของธรรมชาติยิ่งใหญ่ที่สุด ไม่มีอะไรอยู่เหนือกฎของธรรมชาติได้

ผมได้เตือนมาเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี ว่า "**วิกฤตคลื่นลูกที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์**" เป็นวิกฤตการณ์ที่ยากที่สุด เพราะเป็นวิกฤตการณ์แห่งความซับซ้อน (Complexity crisis) ที่ไม่มีใครเข้าใจจึงแก้ไขไม่ได้ง่ายๆ

วิกฤตชาติ ๒๕๖๓ คือการสำแดงของวิกฤตความซับซ้อนที่ว่ำนั้น

ความยากจนมันทำให้ไม่มีรัฐบาลใดๆ จะแก้ไขได้ นั่นเป็นสัญญาณแห่งการสิ้นสุดของการเมืองยุคเก่า เริ่มต้นการเมืองยุคใหม่

๒.

การเมืองยุคเก่า = การเมืองเรื่องอำนาจและการเมืองแบบจำอวด

การเมืองยุคใหม่ = การเมืองเรื่องปัญญา

การเมืองยุคเก่า คือการเมืองเรื่องอำนาจ ใครมีปืนโตกว่ากันก็เข้ามามีอำนาจบริหารบ้านเมืองได้ หรือเป็นการเมืองแบบการแสดง แสดงดีมีวาทกรรมก็เข้ามาเป็นนักการเมืองได้ โดยไม่ต้องมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระ แสดงหะหะ โหวกเหวก ก็พอเอาตัวรอดไปได้ หรือแม้ได้รับความนิยมนว่าเป็นคารานี้เรียกว่าการเมืองแบบจำอวด วิกฤตชาติ ๒๕๖๓ ทำให้สาธารณะประจักษ์แล้วว่าการเมืองที่ปราศจากความรู้และปัญญาในเนื้อหาที่ซับซ้อน ไม่สามารถแก้ปัญหของประเทศได้แต่กลับซ้ำเติมให้หนักขึ้น

การเมืองยุคเก่าคือการเมืองเรื่องอำนาจ และการเมืองแบบจำอวดสิ้นสุดแล้ว

ต่อไปนี้เป็นยุคใหม่ทางการเมือง คือการเมืองเรื่องปัญญา

๓.

อำนาจการตัดสินใจทางนโยบายไม่เป็นปัญหาสูงสุดไม่ได้

การเมืองคืออำนาจสูงสุดในการตัดสินใจทางนโยบายของประเทศ ว่าประเทศจะเดินไปในทิศทางใด จะทำหรือไม่ทำอะไร และทำอย่างไร จะใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ จึงสำคัญยิ่งยวดที่มีผลกระทบต่อทุกอณูของประเทศทั้งในทางบวกและทางลบการตัดสินใจนโยบายสาธารณะจึงต้องเป็นปัญหาสูงสุดของประเทศใดประเทศหนึ่ง

หากอำนาจสูงสุดไม่ประกอบด้วยปัญหาสูงสุด ประเทศก็ล้มเหลว และวุ่นวาย

การเมืองยุคใหม่จึงต้องเป็น "การเมืองเรื่องปัญหา"

๔.

หลัก ๓ ประการ ในการต่อสู้เอาชนะวิกฤตชาติ

วิกฤตชาติ ๒๕๖๓ คือสงครามครั้งใหญ่ และยากที่สุดสำหรับประเทศไทย คนไทยต้องมีความมุ่งมั่นร่วมกันที่จะต่อสู้เอาชนะวิกฤต เมื่อมีความมุ่งมั่นร่วมกันแล้วก็ต้องมีหลักการต่อไปนี้คือหลักการ ๓ ประการในการต่อสู้เอาชนะวิกฤตชาติ

- (๑) **ใช้วิถีทางรัฐสภา** หรือประชาธิปไตย ไม่ใช่รัฐประหารอีกต่อไป เพราะจะทำให้แตกแยกยุ่งยากมากขึ้น
- (๒) **ใช้พลังแห่งความสามัคคี** ไม่ใช่การต่อสู้ทำลายกัน อันเป็นการทอนกำลัง ยามสงครามคนในชาติไม่ทะเลาะกัน แต่จะรวมตัวร่วมกันเอาชนะศัตรู
- (๓) **ใช้พลังทางปัญญา** ปราศจากสมรณะทางปัญญา ประเทศจะแพ้สงครามและโกลาหลไปอีกนาน

โดยสรุป สรุปหลักการ ๓ ประการ นี้คือ **เส้นทางประชาธิปไตยแห่งการใช้พลังความสามัคคี และพลังทางปัญญา**

เส้นทางกำกับพฤติกรรมของผู้คนที่เดินบนเส้นทางสายนั้น

เส้นทางสายอำนาจ ที่สังคมไทยเดินมาตลอดในอดีต ทำให้เกิดการเมืองแบบต่อสู้ทำลายทอนกำลังกัน ไม่สามารถสร้างสมรณะทางปัญญา

เส้นทางสายประชาธิปไตยแห่งการใช้พลังความสามัคคีและการใช้ปัญญา จะทำให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

การเลือกเส้นทางที่ถูกต้องจึงสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้ไปถึงจุดที่ต้องการ แต่ถ้าเลือกเส้นทางผิดก็จะ เบี่ยงเบนไปทางอื่น

๕.

มรรควิธีในการเอาชนะวิกฤต

เมื่อมีความมุ่งมั่นร่วมกันและหลักการดังกล่าวข้างต้นต่อไปเป็นนักพีธีซึ่งประกอบด้วย ๒ ส่วนคือ

- ยุทธศาสตร์ “สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศไทย”
- บทเฉพาะกาล

ก.

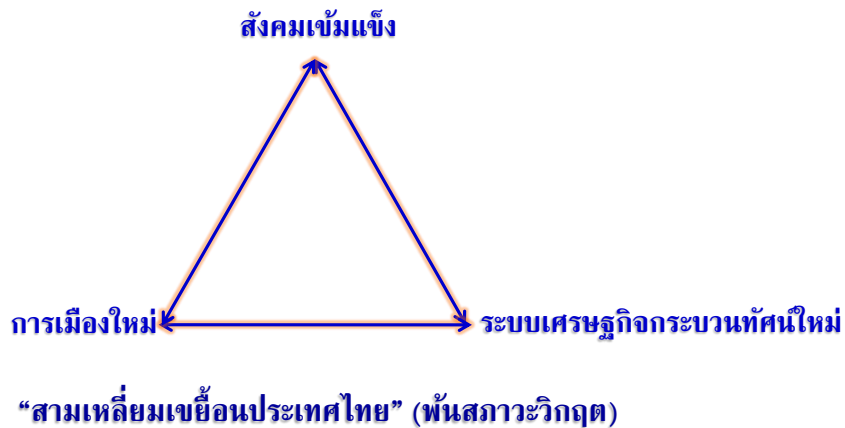
ยุทธศาสตร์ "สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศไทย"

ในการสงคราม ยุทธศาสตร์เป็นตัวกำหนดการแพ้หรือชนะ ถ้าผิดก็แพ้ตั้งแต่เริ่มต้นที่ประเทศไทยและโลกลำบากและวิกฤตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนวิกฤตใหญ่ขณะนี้เพราะใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ผิด เกิดจาก**การคิดและทำแบบแยกส่วน** การคิดและทำแบบแยกส่วนนำไปสู่การเสียสมดุลและสภาวะวิกฤตเสมอ เพราะความจริงคือสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงสู่องค์รวมเดียวกัน (The Same Wholeness) การจะเอาชนะวิกฤตได้ต้องเปลี่ยนวิธีคิดเป็น**การคิดเชิงองค์รวมและระบบ**

ยุทธศาสตร์ "สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศไทย" มาจากบูรณาการของ ๓ ระบบใหญ่ คือ **สังคม-การเมือง-เศรษฐกิจ** สู่องค์รวมทั้ง ๓ ไม่ได้แยกส่วน แต่เชื่อมโยงอยู่ในระบบสู่องค์รวมเดียวกัน

ที่พัฒนาการเมืองไม่สำเร็จมาเกือบ ๑๐๐ ปี เพราะเข้าใจผิดคิดว่าการเมืองจะดีเพราะมีรัฐธรรมนูญดี พยายามพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญมาถึง ๒๐ ฉบับ ก็ไม่ได้ผล ปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำให้การเมืองดี คือ **สังคมเข้มแข็ง** และ**ระบบเศรษฐกิจที่ถูกต้อง** ที่ผ่านมา **สังคมอ่อนแอ** **การเมืองไม่มีคุณภาพ** **ระบบเศรษฐกิจไม่ถูกต้อง** เป็นเหตุให้บ้านเมืองปั่นป่วน วุ่นวาย รุนแรง และวิกฤตมากขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดวิกฤตชาติในปัจจุบัน

เพราะฉะนั้นยุทธศาสตร์ในการเอาชนะวิกฤตชาติครั้งนี้ คือ **สังคมเข้มแข็ง-การเมืองใหม่-ระบบเศรษฐกิจที่ถูกต้อง** หรือระบบเศรษฐกิจกระบวนทัศน์ใหม่ ที่เชื่อมโยงกันเป็น “สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศไทย” เขยื้อนประเทศไทยออกจากวิกฤต

(๑) สังคมเข้มแข็ง

หรือสังคมนานุภาพ (อานุภาพแห่งสังคม) เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำให้เกิดความเป็นธรรม ประชาธิปไตยที่แท้และคุณภาพทางการเมือง มวลอำนาจใหญ่หรืออนุภาคในสังคมมี ๓ อย่าง คือ

- มวลอำนาจแห่งรัฐ (รัฐธรรมาภิบาล)
- มวลอำนาจแห่งทุน (ธรรมาภิบาล)
- มวลอำนาจแห่งสังคม (สังคมนานุภาพ)

ถ้ามวลอำนาจทั้ง ๓ สมดุล ก็จะเกิดความเป็นธรรม ถ้าไม่ก็เสียสมดุล ปั่นป่วน วุ่นวาย รุนแรง ที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์โครงสร้างอำนาจใหญ่ไม่สมดุล มวลอำนาจทางสังคมอ่อนแอ จึงเกิดความปั่นป่วน วุ่นวาย รุนแรง หากความลงตัวไม่ได้ ไม่ว่าจะมิกวีนินท์ซาบซึ่งกินใจ วรรณกรรม มหาเทพ หรือแม้แต่การเข้าป่าจับอาวุธ เพื่อหาทางสร้างความเป็นธรรมก็ไม่สำเร็จ トラบใดที่โครงสร้างอำนาจใหญ่ไม่สมดุล นั่นคือการสร้างสังคมนานุภาพ

สังคมคุณภาพหรือสังคมเข้มแข็ง เกิดจาก **สังคมตื่นรู้ มีจิตสำนึกสูง มีการรวมตัวร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบต่างๆ เต็มประเทศ อย่างกัมมันตะ (active) มีเครื่องมือเชิงสถาบัน มีข้อมูลข่าวสาร และการติดต่อสื่อสารรู้ถึงกันทั้งประเทศ มีสมรรถนะในการจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนา นโยบายสาธารณะ**

สังคมคุณภาพ หรือ **สังคมเข้มแข็ง** หรือ **ทุนทางสังคม** (Social capital) เป็นปัจจัยให้การเมืองดี เศรษฐกิจดี และศีลธรรมดี

การเมืองจะดีอยู่ที่สังคมเข้มแข็ง ไม่ได้อยู่ที่รัฐธรรมนูญ ดังที่จะเห็นว่าแม้เปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญมาตั้ง ๒๐ ฉบับแล้ว การเมืองก็ยังไม่ดี เพราะสังคมไม่เข้มแข็ง

สังคมไทยเป็นสังคมอำนาจนิยมมาแต่โบราณ จึงเป็นสังคมอุปถัมภ์ สังคมอุปถัมภ์จะเป็นสังคมเฉยเมย ไม่ตื่นรู้ ไม่มีจิตสำนึกสูง ไม่กัมมันตะ เหมือนสังคมหลับ เป็นเหตุให้พัฒนาการเมืองไม่ขึ้นมาเกือบ ๑๐๐ ปี และเป็นต้นเหตุของวิกฤติชาติในวันนี้

ฉะนั้นมรรควิธีที่ ๑ ที่จะก้าวข้ามวิกฤติให้ได้ สังคมต้องตื่นรู้ สังคมต้องเคลื่อนไหวเพื่อส่วนรวมอย่างเข้มแข็ง คนไทยทั้งหมด องค์กร สถาบันทั้งหมด ต้องตื่นตัวเคลื่อนไหวเพื่อบ้านเมืองเป็นสังคมตื่นรู้ สังคมตื่นรู้จะทำให้การเมืองปรับตัว กระแสสังคมอาจเรียกร้องให้การเมืองปรับตัว ประเด็นคือต้องรู้ว่าการเมืองควรปรับตัวอย่างไร

(๒)การเมืองใหม่

การเมืองปรับตัว เป็น **ประชาธิปไตยฐานกว้างที่สามารถพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม**

ระบบประชาธิปไตยปัจจุบันเป็น**ประชาธิปไตยทางอ้อม** (Indirect democracy) ที่ประชาชนเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ เกิดขึ้นในประเทศตะวันตกสมัยโบราณที่การคมนาคมและการติดต่อสื่อสารยังไม่สะดวก ราษฎรต้องเลือกตัวแทนนั่งม้านั่งเกวียน ไปประชุมที่เมืองหลวง เป็นประชาธิปไตยฐานแคบที่อยู่ที่นักการเมืองไม่กี่คน ประชาชนมีส่วนเพียง ๑๐ วินาที ขณะกาบัตรเลือกตั้งเท่านั้น เป็นประชาธิปไตยฐานแคบ เมื่อฐานแคบก็ตกอยู่ใต้อิทธิพลของทุนได้ง่าย ประชาธิปไตยก็บิดเบี้ยวไปไม่มีคุณภาพ นั่นคือการเมืองเก่าที่ไม่มีคุณภาพ เป็นปัญหาของบ้านเมือง

การเมืองใหม่ หมายถึง ประชาธิปไตยที่มีฐานกว้าง และมีความสามารถในการพัฒนา นโยบายสาธารณะ

การเมืองนโยบายสาธารณะที่ดีเป็นปัญญาสุดยอดของประเทศใดประเทศหนึ่ง เพราะเป็นปัจจัยกำหนดความล้มเหลวหรือความสำเร็จของประเทศ การเมืองที่ดีต้องมีความสามารถในการพัฒนานโยบายสาธารณะ ไม่ใช่การต่อสู้แย่งชิงอำนาจ หรือใช้อำนาจโดยปราศจากปัญญาหรือคิดแต่รูปแบบแต่ขาดสาระ

สาระของประชาธิปไตย คือ สมรรถนะในการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม

ประชาธิปไตยฐานกว้างหรือบีบีดี (Broad-Based-Democracy) หมายถึง **ประชาธิปไตยทางตรงและทางอ้อมมาบรรจบกัน** ประชาธิปไตยทางตรงหมายถึงการที่ ประชาชน กลุ่มองค์กร ชุมชน สถาบันต่างๆ ทั่วประเทศ มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านการเลือกตั้งตัวแทน สมัยปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้าทำให้เป็นไปได้ ประชาชนทั่วประเทศสามารถสื่อสารความคิดเห็นได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ผ่านโซเชียลมีเดีย เป็นปริมาณของ คนมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะ ข้อท้วงติง และข้อคิดเห็นจำนวนมหาศาล เป็น Big Data ทางการเมือง ถ้ามีระบบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ Big Data ทางการเมือง ให้เป็นข้อเสนอเทศ (information) และความรู้ในการใช้งาน (Working Knowledge) จะเท่ากับเป็นการปฏิบัติ ประชาธิปไตยที่เดียวจะยกระดับคุณภาพทางการเมืองขึ้นอย่างสูงแล้ว

ควรจัดการประชุม **“สมัชชาแห่งชาติเพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะ”** เป็นกลไกในการพัฒนานโยบายสาธารณะ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

- (๑) สมาชิกรัฐสภา
- (๒) คณะรัฐมนตรี
- (๓) ตัวแทนขององค์กรชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ
- (๔) ตัวแทนของกลุ่มหรือองค์กรทางสังคม
- (๕) ตัวแทนของภาคธุรกิจ
- (๖) ตัวแทนของภาควิชาการ
- (๗) ตัวแทนสื่อมวลชน
- (๘) ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นนโยบายที่เกี่ยวข้อง
- (๙) บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายสาธารณะ

เจ้าภาพผู้จัดคือ**สถาบันพระปกเกล้า** ซึ่งเป็นสถาบันวิชาการของรัฐสภา ร่วมกับ**สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ(สช.)** ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติมากกว่า ๑๐ ปี เป็นแกน อาจมีองค์กรอื่นร่วม โดยมีกระบวนการดังนี้

- (๑) นำประเด็นที่เสนอโดยกลุ่มหรือเครือข่ายต่างๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นนโยบายสาธารณะที่ดี โดยใช้ข้อมูล ความรู้ ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีความสามารถ
- (๒) เสนอนโยบายสาธารณะที่ดีจากข้อ (๑) ในการประชุมสมัชชาแห่งชาติ
- (๓) นโยบายใดที่ผ่านมติและพร้อมปฏิบัติให้รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีรับไปปฏิบัติ
- (๔) นโยบายใดที่ดีแต่ยังไม่พร้อมปฏิบัติได้ ให้**กลุ่มพัฒนานโยบาย** ซึ่งแต่งตั้งโดยสมัชชาฯรับไปพัฒนาเพิ่มเติมและเสนอกลับเข้ามาพิจารณาอีกครั้ง
- (๕) **กลุ่มพัฒนานโยบาย**ทำหน้าที่สื่อสารนโยบายสาธารณะที่ผ่านมติสมัชชาแล้ว ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจถึงขั้นปฏิบัติได้ และให้สาธารณะได้รับรู้ และเข้าใจอย่างทั่วถึง
- (๖) กลุ่มพัฒนานโยบายติดตามแก้ไขข้อติดขัดในการปฏิบัติให้สามารถปฏิบัติไปสู่ผลสัมฤทธิ์
- (๗) สมัชชาแต่งตั้งคณะติดตามและประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อนำข้อมูลมาป้อนกลับให้กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะสามารถปรับตัวได้อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน

ที่กล่าวมาคือกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะอย่างมีส่วนร่วม (**Participatory Public Policy Process**) หรือ P⁴ ครบวงจร เป็นกระบวนการทางปัญญานขนาดใหญ่ที่สุด และสูงสุดของประเทศในการปฏิบัติจนทะลุ เกิดประโยชน์สุขต่อประเทศชาติและประชาชน

และนี่คือ**สาระของประชาธิปไตย**และ**สาระของการเมืองยุคใหม่** ซึ่งเป็นการเมืองเรื่องปัญญา ต่างจากการเมืองยุคเก่า ซึ่งเป็นการเมืองเรื่องอำนาจ และการเมืองแบบจำพวกที่ขาดสาระอันทำให้เกิดวิกฤติชาติ

(๓) ระบบเศรษฐกิจกระบวนทัศน์ใหม่

ระบบเศรษฐกิจที่ผิดก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำสุดๆ และความไม่เป็นธรรม กระทบสังคม และคุณภาพการเมือง ระบบเศรษฐกิจที่ผิดพลาดเกิดจากวิธีคิดที่ผิดพลาด คือการคิดแบบกลไกแยกส่วน แล้วพยายามใช้ตรรกะอธิบายว่ามีความถูกต้องเหมาะสมอย่างไร เนื่องจากใช้ตรรกะได้ ดิจนมีผู้ได้รับรางวัลโนเบลหลายคน ยิ่งตอกย้ำความเชื่อ นี่เป็นอุทาหรณ์อย่างดี ในคำสอนเรื่องกาลามสูตรของพระพุทธองค์ในข้อที่ว่า "อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ" วิธีคิดที่ผิดพลาดทำให้มองว่าระบบเศรษฐกิจคืออะไรผิดพลาด ทิฐิ หรือ ทฤษฎี แปลว่าการเห็น ถ้าเห็นถูกต้อง ท่านจึงเรียกว่าสัมมาทิฐิ อันเป็นต้นธารของสัมมาปฏิบัติ การเห็นว่าระบบเศรษฐกิจคือเครื่องมือสร้างความมั่งคั่ง หรือกลไกการแข่งขันเสรี เป็นการเห็นที่ไม่ถูกต้อง อันนำมาสู่วิกฤตอารยธรรมในปัจจุบัน

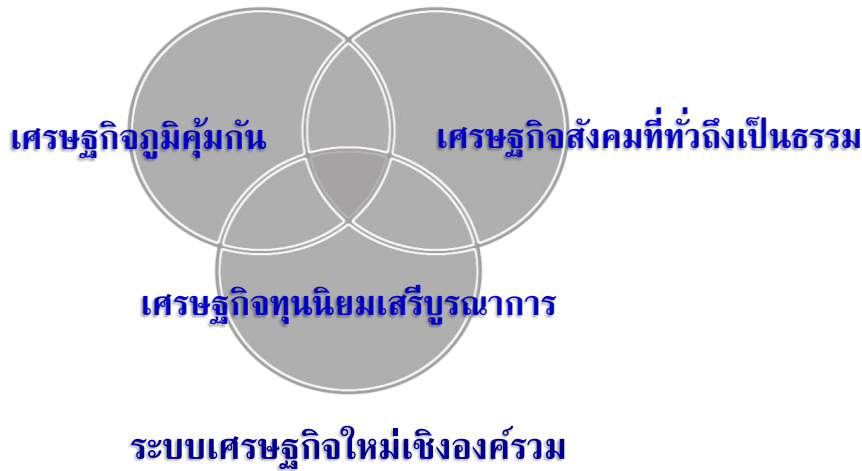
ใน**วิธีคิดเชิงองค์รวมและระบบ** เห็นว่าทุกส่วนของสังคมอยู่ในองค์รวมเดียวกัน เหมือนเซลล์ทุกเซลล์อวัยวะทุกอวัยวะ เป็นส่วนหนึ่งของร่างกายเดียวกัน ส่วนใดๆ ของสังคมเมื่อได้รับผลกระทบย่อมกระทบองค์รวมคือสังคมทั้งหมด **ระบบเศรษฐกิจย่อมเป็นเสมือนระบบสุขภาพเลือดไปเลี้ยงร่างกายทุกส่วนอย่างทั่วถึงเป็นธรรมทันกาล** ถ้าส่วนใดของร่างกายขาดเลือดย่อมเจ็บป่วยหรือตาย ทำให้ร่างกาย ทั้งหมดกระทบกระเทือน

เมื่อเห็นว่าระบบเศรษฐกิจ เป็นประจักษ์ระบบสุขภาพโลหิตไปหล่อเลี้ยงร่างกายทุกส่วนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม ก็สามารถ**ออกแบบระบบ**ได้

ระบบเศรษฐกิจ กระบวนทัศน์ใหม่ ที่มีความทั่วถึงเป็นธรรม เข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วยองค์ ๓ หรือ ๓ ระบบ ที่สัมพันธ์ส่งเสริมซึ่งกันและกัน คือ

- **ระบบเศรษฐกิจภูมิคุ้มกัน** (บนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)
- **ระบบเศรษฐกิจเชิงสังคมที่ทั่วถึงเป็นทำแบบยูเนส**
- **ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีบูรณาการ**

ทั้ง ๓ ระบบค้ำจุนหรือบูรณาการกันอยู่ ดังรูป

(๑) ระบบเศรษฐกิจภูมิคุ้มกัน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ ๓๒๑ ล้านไร่ มากพอที่จะจัดให้ทุกชุมชนมีที่ดินพอเพียงเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับทุกคน ครอบครัว ผลิตอาหารได้พอกินเหลือขาย มีครอบครัวอบอุ่น มีชุมชนเข้มแข็ง การที่ทุกคนมีบ้านอยู่ มีความมั่นคงด้านอาหาร มีครอบครัวอบอุ่น มีชุมชนเข้มแข็ง จะเป็นภูมิคุ้มกัน ที่ไม่ว่าเศรษฐกิจโลกจะผันผวน หรือวิกฤตอย่างไรๆ คนไทยทั้งมวลก็จะอยู่รอดปลอดภัย นี่จะตรงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ร.๕ และพระราชดำรัสที่ว่า **"ขอให้เราพออยู่พอกิน และมีไมตรีจิตต่อกัน"** นี่เป็นสิ่งที่เราควรทำและทำได้ จะเป็นระบบที่ขจัดความยากจน และสร้างฐานของประเทศให้แข็งแรง

(๒) ระบบเศรษฐกิจเชิงสังคม (Social economy) เพื่อความทั่วถึงเป็นธรรมแบบยูเนสโก

โมฮัมหมัด ยูเนสโก นักเศรษฐศาสตร์ชาวบังคลาเทศผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ได้ลองทำและทำสำเร็จแล้ว ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านที่ยากจนรวมตัวกันเป็นผู้ประกอบการ โดยมีเงินให้กู้ยืมขนาดเล็ก (Microcredit) ด้วยการสนับสนุนทางการเงิน เทคโนโลยี นวัตกรรม การจัดการ ชาวบ้านมีศักยภาพที่จะเป็นผู้สร้างงานอันเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม และเชิดชูศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในหนังสือเล่มใหม่ของยูเนสโก ชื่อ **"โลกตามยูเนสโก"** ซึ่งหมายถึง

- ความยากจนเป็นศูนย์
- การว่างงานเป็นศูนย์
- การปล่อยมลภาวะเป็นศูนย์

เป็นสิ่งที่เป็นไปได้และกำลังเกิดขึ้น และจะเคลื่อนโลกไปสู่อารยธรรมใหม่

รัฐบาลควรตั้ง **“กองทัพเศรษฐกิจใหม่”** โดยจ้างบัณฑิตตกงานทั้งหมด ระดมศึกษากระบวนการเศรษฐกิจเชิงสังคมแบบยูนิสออย่างเข้มข้น แล้วปฏิบัติการเต็มพื้นที่สังคม โดยส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบการทางธุรกิจอย่างทั่วถึงเป็นธรรม วิธีนี้จะแก้วิกฤตเศรษฐกิจได้ชะงัดมาก ปัญหาบัณฑิตว่างงานจะหมดไปทันที ไปเพิ่มสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการกลุ่มย่อยเต็มประเทศ จะแก้ความยากจนและความเหลื่อมล้ำได้เร็ว และแน่นอนที่สุด บัณฑิตตกงานก็จะกลายเป็นผู้ประกอบการไปกับประชาชนด้วย

(๓) ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีบูรณาการ

ภาคธุรกิจ หรือที่เรียกว่าธุรกิจมหภาพ เป็นภาคที่แข็งแกร่งมากที่สุด สามารถส่งเสริมและสนับสนุนระบบเศรษฐกิจภูมิคุ้มกันและระบบเศรษฐกิจเชิงสังคม ให้แข็งแกร่งได้หลายวิธีด้วยกัน เมล็ดพันธุ์แห่งความคิดหรือหัวใจแห่งความเป็นมนุษย์เป็นธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว เมื่อมีระบบที่เปิดช่องทางให้หัวใจแห่งความเป็นมนุษย์เดิน คือ ระบบเศรษฐกิจ ๑ และ ๒ หัวใจของความเป็นมนุษย์ของเศรษฐกิจมหภาคทุนนิยมเสรีก็จะเดินเข้าไป จึงเรียกระบบเศรษฐกิจ ๓ นี้ว่า **ทุนนิยมเสรีที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์** หรือทุนนิยมเสรีบูรณาการ คือบูรณาการกับอีก ๒ ระบบ

ระบบเศรษฐกิจใหม่เชิงรวมที่เน้นความทั่วถึงเป็นธรรมเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันนี้ เป็นระบบเศรษฐกิจที่ถูกต้องจะเป็นเทมเพลตให้การพัฒนาทุกชนิดเข้ามาบูรณาการ คือ **เศรษฐกิจ-จิตใจ-สังคม-สิ่งแวดล้อม-วัฒนธรรม-สุขภาพ-การศึกษา-ประชาธิปไตย** เป็นมรรคสมังคีหรือบูรณาการ ไม่แยกเป็นส่วนๆ อีกต่อไประบบเศรษฐกิจใหม่จะทำให้บ้านเมืองลงตัว

ภาคธุรกิจมีคนเก่งๆ มากที่สุด ต้องเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยอย่างบูรณาการ อาจก่อตั้งเป็น **BCD** "Business Council for Development" โดย CEO ที่เก่งๆ ของบริษัทที่ประสบความสำเร็จสูงมานั่งเป็นสมาชิก BCD จะเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกด้านต่อไป

ข.

บทเฉพาะกาล

เฉพาะหน้าที่กำลังวิกฤตอยู่นี้และอาจวิกฤตที่สุด มีข้อเสนอ ๓ ประการคือ

- (๑) **รัฐบาลตั้งคณะกรรมการบริหารยุทธศาสตร์แก้ปัญหาเป็นเรื่องๆ** เรื่องการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นเรื่องหนึ่ง โดยเฟ้นหาผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญจริงมาช่วยรัฐบาล เพราะกลไกทางการเมืองและของระบบราชการตามปกติมีข้อจำกัด ไม่สามารถบริหารจัดการเรื่องยากได้อันเป็นเหตุให้วิกฤต
- (๒) ถ้าวิกฤตถึงที่สุด นายกรัฐมนตรีลาออกหรือถูกขับไล่ ต้องมีวิธีได้นายกรัฐมนตรีคนใหม่ ที่มีฐานการยอมรับกว้าง และอยู่ในฐานะที่จะแสวงหาคนที่มีความสามารถทางปัญญาสูงมาร่วมบริหารประเทศออกจากสภาวะวิกฤต โดยวิถีทางรัฐสภา ทั้งนี้โดยให้ **สส.** ออกเสียงลงคะแนนอย่างอิสระปราศจากอำนาจตีของพรรค ให้ลงคะแนนได้หลายรอบจนได้มติเป็นเอกฉันท์ แบบเดียวกับการเลือกพระสันตะปาปา นายกรัฐมนตรีด้วยประชาธิปไตยแบบเอกฉันท์จะอยู่เหนือความขัดแย้ง สามารถรวมพลังความสามัคคีของคนในชาติ และมีอิสระที่จะแสวงหาผู้มีความสามารถทางปัญญาสูงมาร่วมบริหารประเทศให้พ้นสภาวะวิกฤตได้
- (๓) หากจะมีการเขียนรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่เพราะเหตุใดก็ตามต้องตระหนักไว้ว่า การร่างรัฐธรรมนูญภายใต้กรอบความคิดเดิม สร้างประชาธิปไตยที่มีคุณภาพไม่ได้ ดังที่มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๒๐ ฉบับ ควรทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ "สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศไทย" ที่เสนอไว้ในบทความนี้ รัฐธรรมนูญใหม่ต้องมีเครื่องมือให้เกิด "สามเหลี่ยมเขยื้อนประเทศไทย" ที่จะเขยื้อนประเทศไทยพ้นสภาวะวิกฤต และเกิดการพัฒนามีบูรณาภาพและคุณภาพ อันเป็นประเทศไทยยุคใหม่ ซึ่งอาจเรียกว่ายุคศรีอาริยะก็ได้